

تماہی مہکاں انٹرنیشنل دے خاص نمبر: تعارف تے تجزیہ

Special Editions of Mehkan International Magazine (Introduction & literary analysis)

Hafiz Naveed Aslam

PhD Scholar (Punjabi), University of the Punjab, Lahore
naslam513@gmail.com

Prof. Dr. Naveed Ahmad Shahzad

Director, Institute of Punjabi and Cultural Studies
University of the Punjab, Lahore
dr.naveedshahzad.punjabi@pu.edu.pk

Abstract:

The Pakistani Punjabi journalism is repleted with monthly, bi-monthly, quarterly, semi-annual and annual magazines. But the significant role of quarterly Punjabi magazines is pivotal. "Mehkan International" magazine from Sahiwal city is a great addition in the list of quarterly magazines of shahmukhi Punjabi since 2005. The special editions of this said magazine are hallmark in Punjabi journalism of Pakistan. Its 18 special editions are providing ample knowledge and information about literary, journalistic and cultural personalities or anthologies to the readers with great variety of subjects and matter. This research article will give an introductory insight and literary analysis about these special editions of Mehkan International Magazine.

Key words:

Journalism, Hallmark, Ample, Anthologies, Insight, Literary analysis

پاکستان وچ پنجابی (شاہ مکھی) صحافت دا اڈھ بابائے پنجابی ڈاکٹر فقیر محمد فقیر (۱۹۰۰-۱۹۷۳ء) ہور ایں ستمبر ۱۹۵۱ء وچ پہلا ماہنامہ چھاپ کے بنھیا۔ ایتھوں پاکستانی پنجابی صحافت نے اپنا پینڈا شروع کیتا تے فیر کدی پچھاں مڑ کے نہیں ویکھیا۔ ۱۹۵۱ء توں ۲۰۰۵ء تیکر پنجابی اخباراں، ہفت روزیاں، پندھ واراں، ماہنامیاں، تماہیاں، چھماہیاں، ورہے واراں، ریڈیو تے ٹیلی ویژن نے پنجابی صحافت دا ون سونا مہاندرا داٹایا اے۔ پنجاب دے لگ بھگ ہر شہر سمیت دو جے صوبیاں توں وی پنجابی پیاراں نے پاکستانی پنجابی صحافت وچ اپنا اپنا سیر پایا اے۔ باقی شہراں وانگ پُرانے منٹ گری تے ہن دے ہرے بھرے شہر ساہیوال شہر توں اپریل ۲۰۰۵ء وچ مشتاق احمد کاٹھیا ناں دے اک پنجابی سیوک نے پاکستانی پنجابی صحافت نوں ”مہکاں انٹرنیشنل“ ناں دے اک تماہی رسالے دی شکل وچ سوہنی خوشبو ونڈی۔ ایہ رسالہ پنجابی ادبی بورڈ (رجسٹرڈ) ساہیوال دی چھتر چھانویں پچھلے ۲۰ سالوں توں چھپ رہیا اے۔

ایہ تماہی رسالہ پنجابی زبان تے ساہت لئی ہر تن مہیناں مگروں صحافتی سانجھ پائونڈا اے۔ اپریل ۲۰۰۵ء توں ستمبر ۲۰۲۵ء تیکر ایہدے کل ۸۳ شمارے چھپ چکے نیں۔ جد کہ ایہدے خاص نمبر ایں دی گنتی ۱۱۸ اے۔ ایہناں خاص نمبر ایں وچ طالب جتوئی لئی دو خاص نمبر، عباس نجی نمبر، سید افضل حسین گیلانی نمبر، ۲ کہانی نمبر، خوش محمد ثار نمبر، غلام محمد درد نمبر، خاص نمبر، ملک غلام فرید شوکت نمبر، شاکر جتوئی نمبر، سلیم نذر نمبر، نصیر بلوچ نمبر، قسور مبارک بٹ نمبر، پکی روٹی نمبر، مواعظ نو شہ گچ بخش نمبر تے بوبل نماز نمبر شامل نیں۔

تماہی ”مہکاں انٹرنیشنل ساہیوال“ نوں شروع کرن دامقصد سدیاں ہویاں مشتاق احمد کاٹھیا لکھدا اے کہ:

”شکر اے رب سوھنے دا جس میں جھے بندے نوں ایہہ ہمت دتی جوں میں ساہیوال دی دھرتی توں پہلا

پنجابی پرچہ چھاپن جو گا بنیا۔ تے میرے مان جوگ استاد طالب جتوئی دے تھاپنے دا ایہہ اثر ہویاں جوں میں جو

کچھ سوچیا ہاوس توں کئی حصے چنگام ہویا۔“ (۱)

ایس رسالے دی مجلس مشاورت شروع وچ ۱۰ بندیاں تے مشتمل سی۔ فیر ایہدے وچ وادھ گھاٹ وی ہندی

رہی۔ مجلس مشاورت دے ممبر پنجابی دے اُستاد یا محقق نیں۔

قانونی مشیراں وچ میاں محمد صدیق کمیانہ (ایڈووکیٹ سپریم کورٹ) تے محمد علی فرید کاٹھیا (ایڈووکیٹ ہائی

کورٹ) شامل رہے نیں۔ ۲۰۲۵ء وچ ایس تماہی رسالے دے چیف ایڈیٹر ڈاکٹر مشتاق عادل تے ایڈیٹر ڈاکٹر اکبر علی غازی

نیں۔ ایس رسالے دے نمائندگان امریکہ، ناروے، انگلینڈ توں اڈلاہور، نورپور، چیچہ وطنی، خوشاب، مردان، راول

پنڈی، ملتان، میانوالی، تاندلیانوالہ، منچن آباد، اوکاڑہ، پاک پتن، کیرتے خوشاب وچ موجود نیں۔ ایس تماہی دا اُل ۲۵

روپے توں شروع ہو کے ۱۵۰ روپے نی پرچہ تیکر اپڑ گیا اے۔ ورہے لئی قیمت ۱۰۰ توں ۵۰۰ روپے تیکر اپڑ گئی اے۔ بدیسی

لوکاں لئی ایہد اُل ۱۵۰ امریکی ڈالر رکھیا گیا سی۔

تماہی ”مہکاں انٹرنیشنل“ وچ شاعری، نثری مضمون، کہانیاں، پنجابی ترجمے، انٹرویوز تے خاص خاص نمبرز

چھپدے رہے نیں۔ تماہی مہکاں دا پہلا خاص نمبر شمارا نمبر ۴ سی۔ جیہڑا طالب جتوئی ورگے پنجابی شاعر بارے سی۔ طالب

جتوئی ہوراں لئی رلواں شمارا نمبر ۶۰، ۶۱ تے ۶۲ دی خاص طور تے چھاپیا گیا۔ ایناں دویاں خاص نمبراں وچ پنجابی مضمون

نگاراں، سوجھواناں، محققاں تے شاعر اں نے طالب جتوئی دیاں پنجابی زبان تے ادب لئی خدمات نوں اُجاگر کیتا اے۔ طالب

جتوئی نوں ماننا دیندیاں ہویاں پروفیسر ڈاکٹر رزاق شاہد نے لکھیا اے:

”میریاں اکھاں اگے، طالب جتوئی دے ادبی سورج دے طلوع داسماں سجر اے۔ جدوں ۱۹۷۶ء وچ کالج

دے سالانہ مشاعرے وچ طالب جتوئی نے پہلی وار نظم ”پنج بھرا“ سنا کے لوکاں نوں ڈسکن تے مجبور کر دتا۔

طالب دا ایہ پہلا وڈا مشاعرہ سی جیہں اونہاں نوں حوصلہ تے ہمت دے کے طالب جتوئی دا ادبی سفر آسان

کردتا۔“ (۲)

تماہی مہکاں انٹرنیشنل نے پنجابی بولن، پڑھن تے لکھن والیاں دے نال نال اونہاں لوکاں تے خاص نمبر چھاپے

نیں جیہڑے پورے جگ تے پنجابی زبان دی سیوا کر دے نیں۔ پنجابی دی ترقی لئی رب سوہنے دیاں عطا کردا خوبیاں نوں

ور تے نیں۔ ایناں مہان لوکاں وچوں اک ناں پروفیسر عباس نجمی ہوراں داسی۔ جنہاں ریڈیو پاکستان تے پاکستان ٹیلی

ویشن ورگے اداریاں وچ پنجابی صداکاری نوں نویاں راہواں دا پاندھی بنایا۔ پروفیسر عباس نجمی نوں ماننا دیندیاں تماہی مہکاں

انٹرنیشنل نے جولائی توں دسمبر ۲۰۱۲ء لئی خاص نمبر کڈھیا۔ ایس خاص نمبر وچ عباس نجمی (مرحوم) دے فن بارے ۷۰

مضمون چھپے۔ سبھ مضمون نگاراں نے عباس نجمی نوں سلاہیا۔ اونہاں نوں یاد کردیاں اکمل شہزاد گمن اپنے لیکھ وچ لکھیا اے:

”نجی صاحب نے ریڈیو تے ٹی وی دے بہترین کمپیئر دے کئی ایوارڈ جتے۔ نجی صاحب ریڈیو دے بہترین کمپیئر سن۔ حالانکہ اونہاں دی آواز ذرا پتلی سی پر اونہاں کول بولن لئی مواد بڑا بھاری سی جیہدے نال اوہ آواز دی کسر پوری کر دیندے سن۔“ (۳)

پنجابی وسوں وچ بوہت سارے ایہو جئے جی وی میں جیہڑے مہان ہستی ہون دے باوجود کدی اپنی گل، سیانف یاں شاعری نوں چھوواندے نہیں بلکہ صرف یاراں دوستاں وچ گل کر کے، شعر سنا کے اپنے آپ نوں نشر و اشاعت توں لُکائی رکھدے نیں۔ ایہو جئے لوکاں وچ سید افضل حسین گیلانی ورگا مہان شاعر وی شامل اے۔ جنہاں دا تعلق ”کرمانوالہ مرشد خانے“ نال اے۔

ایہناں دی شاعری وچ حمد، نعت، قصیدے، منقبت، کافیاں، غزلاں، دوہڑے، کئی نظم تے گیت شامل نیں۔ تمناہی مہکاں انٹرنیشنل نے ایہناں دی ساری اوہ شاعری جیہڑی ان چھپی سی تے لوکی اپنے اپنے نال لارہے سن اوں نوں شمارا نمبر ۳۴ تے ۳۵ دے رلوں شمارے وچ چھاپ کے ہمیشہ لئی سانجھ لیا اے۔ اک چنگے صحافتی مجلے دا ایہ وی کم ہندا اے کہ او ان چھپے تے کھلے پلے ادب نوں محفوظ کر لوے تے تمناہی مہکاں انٹرنیشنل نے ایہو کم کیتا اے۔

لوک ادب لکھن والیاں لئی وی تمناہی مہکاں انٹرنیشنل دی ٹیم ہر ویلے آہر کر دی اے۔ پنجاب دے نکلے نکلے قصبیاں، پنڈاں تے ڈیریاں تے لوک فنکار، لوک شاعر تے لوک ادیب تمناہی مہکاں انٹرنیشنل لئی دلچسپی والی موہ نیں۔ ایسے دلچسپی نوں ظاہر کر دیاں جنوری توں جون ۲۰۱۴ء لئی اک خاص شمارا کڈھیا۔ جنہوں بابا خوشی محمد نثار نمبر آکھیا گیا۔ ایس نمبر وچ ۲۱ جون ۱۹۴۲ء نوں جالندھر دے نیڑے اک پنڈ وچ جنم والے خوشی محمد نثار ورگے پنجابی عوامی شاعر نوں بھروسے مانتا دتی گئی اے۔ اوہناں دے جنم توں لے کے تعلیمی پندھ، شاعری، سبھاتے دنیا توں ٹر جان دے اہم واقعاں نوں سوہنے ڈھنگ نال پیش کیتا گیا اے۔ انڈیا دی پنجابی یونیورسٹی، پٹیالہ توں پروفیسر درشن سنگھ آسٹ نے بابا خوشی محمد نثار (مرحوم) نوں اجوکی پنجابی شاعری دا بلکھا شاہ نیا اے۔ مشتاق عادل نے ایس خاص شمارے وچ بابا خوشی محمد نثار نوں ویلے دا حبیب جالب آکھیا اے۔ اپنے مضمون وچ لکھدا اے کہ:

”بابا خوشی محمد نثار نے وی دو جے شاعر اں تے ادبیاں وانگوں ماں بولی تے قلم قبیلے دے نال ورتی جان والی بے رخی نوں محسوس کیتا تے اوہ سمجھدے سن کہ نہ کوئی سیاست دان تے ناں کوئی افسر ایس گال لئی کوشش کر رہیا اے بھئی ادبیاں نوں عزت، مقام دتا جاوے تے اس زیادتی تے اوہناں کھل کے گل کیتی۔۔۔“

ڈی۔ سی، جج، وکیل تے ضلع ناظم، سیٹھ، شیخ، امیر، کبیر وی نیں

کوئی ایم۔ این۔ اے کوئی ایم۔ پی۔ اے عقل مند تے باتدبیر وی نیں

کوئی آڑھتی تے مالک فیکٹری دے دولت وچ کجھ لوک انیر وی نیں

حق کسے دا ادبیاں دا نہیں دتا، میرے شہر دے لوک وزیر وی نیں“ (۴)

تمناہی مہکاں دا شمارا نمبر ۴۰ جنوری توں مارچ ۲۰۱۵ء لئی ”غلام محمد درد نمبر“ دے طور تے چھپیا۔ ایہدے وچ حمد، نعت، کہانیاں تے شاعری توں اڈ غلام محمد درد ورگے دوہڑہ لکھن والے شاعر دی وفات مگروں اونہاں دی یاد وچ چار ہرکھ لیکھ وی چھپے۔ ایہ ہرکھ لیکھ غلام محمد درد دی حیاتی، شخصیت تے فن بارے دس پائونڈے نیں۔ ایہناں چوں لیکھاں نوں

روح تحقیق، جلد ۳، شمارہ ۲، مسلسل شمارہ: ۸، اپریل۔ جون ۲۰۲۵ء
 لکھن والے فدایخاری، مشتاق عادل، ڈاکٹر بشیر فیض تے خضر حیات محسن ہوری نیں۔ غلام محمد دردورگے جماندرو شاعر نوں
 یاد کردیاں خضر حیات محسن لکھدا اے کہ:

”غلام محمد درد نوں وی شاعری اپنے لئی لہہ لیا سی۔ کیوں جے اوہ جمیا ای شاعری لئی سی۔ جھنگ تے
 سرگودھے دے شاعر اں وچ غلام محمد درد اک سرکڈھواں ناں اے۔ اوہناں بوہت تھوڑے سے اچ چوکھی
 شہرت حاصل کیتی۔ غلام محمد درد اک چنگا شاعر، چنگا انسان تے چنگا سخن سی۔ ۳۰ دسمبر ۲۰۱۲ء دی اک
 ٹھنڈی تے اداں شام نوں سنیہا ملیا جوں غلام محمد درد ساڈے وچ نہیں رہے۔“ (۵)

تماہی مہکاں انٹرنیشنل داڈھ ساہیوال ورگے زرخیز شہر وچ بھجاسی تے ایس تماہی رسالے نے پورے پنجاب دے
 شاعر اں، ادیب اں تے سوجھو اناں نوں اپنے اندر تھیاں دتی اے۔ پر سبھ توں بوہتا حصہ ساہیوال تے اوہدے آلے دوالے
 پنجابی پیاراں نوں ملیا اے۔ ایس سلسلے دی اک کڑی سانوں اپریل توں جون ۲۰۱۶ء والے خاص نمبر وچ وی دکھالی دیندی
 اے۔ ایس خاص شمارے نوں ساہیوال دے مان جوگ پنجابی شاعر ملک غلام فرید شوکت (مرحوم) دے ناں لایا گیا اے۔
 پنج مضمون نگاراں نے ایس نگھے شاعر نوں یاد کردیاں عقیدت دے پھل وارے نیں۔ محمد طاہر نعیم نے اپنے مضمون ”راوی
 دارا ٹھ“ وچ غلام فرید شوکت ورگے شاعر نوں جتھے مانتا دتی اے اوہتھے ای اوہناں ساریاں کتاباں دا ذکر وی کیتا اے
 جیہڑیاں غلام فرید شوکت نے لکھیاں تے اوہناں نوں ایوارڈ وی ملے۔ پڑھن والیاں لئی محمد طاہر نعیم نے سوکھ کردتی اے کہ
 ایس مضمون راہیں پڑھن والے ملک غلام فرید شوکت دی حیاتی، فن تے کتاباں بارے مڈھلی جانکاری لے سکے۔ اپنے
 مضمون وچ طاہر نعیم لکھدا اے کہ:

”ملک غلام فرید شوکت اپنے فن تے عروسی علم دے ماہر سن۔ ملک صاحب نے پنجابی، اردو، فارسی تے
 عربی دیاں ون سونیاں بچراں وچ کلام لکھ کے اپنے فن دا بے مثال نروا کیتا۔ ملک صاحب، صاحب علم شاعر
 سن۔ اوہناں وڈے وڈے اکابرین دیاں کتاباں دا مطالعہ وی کیتا تے اپنی حیاتی وچ ادب دی سیوا کر کے
 ۰ کتاباں منظر عام تے لیاندیاں۔ جنہاں دی خوشبو اک توں اک ودھ اے۔“ (۶)

تماہی مہکاں انٹرنیشنل رسالے دے شمارا نمبر ۴۸ تے ۴۹ نوں شاکر جتوئی نمبر دے طور تے جنوری توں جون
 ۲۰۱۷ء لئی چھاپیا گیا اے۔ شاکر جتوئی پنجابی دا اک مشہور شاعر اے۔ اوہدی مانتا وچ ایس خاص نمبر راہیں ۰۴ پنجابی نثری
 لیکھ جد کہ اک انگریزی نثر نامہ چھاپیا گیا۔ کراچی یونیورسٹی دی اُستانی بشری ایس انصاری نے ایہہ انگریزی والا نثر پارا لکھیا۔
 فیر ایسے خاص نمبر وچ ۰۷ شاعر اں دے منظوم عقیدت نامے وی شاکر جتوئی نوں خراج تحسین پیش کر رہے نیں۔
 سن ۲۰۱۸ء وچ وی تماہی مہکاں انٹرنیشنل نے اپنے خاص نمبر چھاپن دا سلسلہ جاری رکھیا۔ شمارا نمبر ۵۳ تے ۵۴
 نوں اپریل توں ستمبر ۲۰۱۸ء لئی بطور ”سلیم نذر نمبر“ دے چھاپیا گیا۔ ایس نمبر وچ ڈو نگھیاں رماں والے جنت واسی شاعر
 سلیم نذر دی حیاتی تے فن نوں اڈواڈ لکھتاں تے نظماں راہیں پیش کرن دا جتن کیتا گیا۔ بہاولنگر دے ایس عظیم شاعر بارے
 وچار سانجھے کردیاں صغیر تبسم لکھدا اے کہ:

”سلیم نذر شاعری رنگاں نال کھیڑ دارہیا اے۔ اوہدی شاعری دے کئی رنگ نیں۔۔۔ گوہڑے۔۔۔ بوہت ہی گوہڑے۔۔۔ پلکے۔۔۔ نکھے۔۔۔ بوہت ہی نکھے۔ کدی اوہ سدھی گل کر دا اے جیہڑی ٹھاہ دل تے وجدی اے تے کدی کدی اوہ مزیت دے ڈونگھے سمندر اں دی تے تیکر اپڑ جاندا اے۔“ (۷)

سن ۲۰۱۹ء توں ۲۰۲۲ء تیکر وی تہاہی رسالے ”مہکاں انٹرنیشنل“ نے کجھ خاص نمبر چھاپے۔ ایہناں وچ دو کہانی نمبر تے اک نصیر بلوچ نمبر شامل اے۔ شمارا نمبر ۶۸ توں ۷۱ تیکر لئی رلواں شمارا ای نصیر بلوچ نمبر سی۔ نصیر بلوچ ورگا پنجابی شاعر چک ۵۹۲ جی بی تاندا لیا نوالہ ضلع فیصل آباد نال تعلق رکھدا سی۔ اوہنے پہلاں پہل اُردو وچ شاعری کیتی فیروماں بولی ول پرتیا۔ ایس خاص شمارے وچ مہکاں انٹرنیشنل دی ٹیم نے ایس شاعر نوں سلاہندیاں ہوئیاں سوہنیاں لکھتاں تے عقیدت نامے چھاپے نیں۔

سن ۲۰۲۳ء وچ جدوں انٹرنیٹ تے سوشل میڈیا نے لوکاں دی توجہ پوری طرحاں اپنے ول کھچ لئی سی۔ اوس دور وچ وی تہاہی مہکاں انٹرنیشنل نے اپنے خاص نمبر چھاپن دا آہر جاری رکھیا۔ ایس سسے تے ڈاکٹر مشتاق عادل نے ہفتہ وار چانن اخبار تے وی چوکھی توجہ دتی تے مہکاں ورگے رسالے نوں گھٹ وقت دتا۔ انج ایس رسالے دے کئی رلوں رسالے کڈھن مگروں جنوری توں جون ۲۰۲۳ء لئی شمارہ نمبر ۲۷ تے ۳۷ بطور ”قسور مبارک بٹ نمبر“ دے چھاپیا۔ ایس نمبر وچ محلہ عید گاہ ساہیوال دے نال تعلق رکھن والے پنجابی سیوک قسور مبارک بٹ دے فوت ہون مگروں اوہنوں سمان دتا گیا۔ ادارہ، حمد تے نعت مگروں سارا شمارا ایس پنجابی پیارے دے نال لاؤندیاں ہوئیاں ۷۰ نثری لیکھ صفحہ نمبر ۸ توں ۳۶ تیکر جد کہ صفحہ نمبر ۴۷ توں ۵۶ تیکر ۰۵ منظوم عقیدت نامے چھاپے۔ قسور مبارک بٹ نوں یاد کر دیاں ڈاکٹر نزہت عباس لکھدی اے کہ:

”پنجاب لوک لہر۔۔۔ اوہناں نوں مل کے ای مینوں پتا چلیا کہ ایہہ کوئی تن اکھر نہیں بلکہ پنجاب دھرتی تے وسن آلیاں لوکاں تے اوہ درد بھری آواز اے جنہاں کولوں اوہناں دی ماں بولی کھوہ لئی گئی سی۔ قسور بٹ جی نے اپنی ہمت تے حوصلے توں ودھ کے اپنی ماں بولی دی جدوجہد کیتی اے۔“ (۸)

تہاہی مہکاں انٹرنیشنل رسالے نے اپنے صحافتی پندھ وچ اک لمی اڈاری دی ماری اے تے ڈیڑھ سال دے چھے شمارے جولائی ۲۰۲۳ توں دسمبر ۲۰۲۴ء تیکر اکٹھے چھاپ دتے۔ ایس رلوں شمارے نوں ”پکی روٹی نمبر“ دے طور تے سامنے لیاؤندا گیا۔ ایس شمارے توں ڈاکٹر اکبر علی غازی بطور ایڈیٹر ایس رسالے نال جڑ گئے نیں۔ جیہدی وجہ ڈاکٹر مشتاق عادل انج دسدے نیں:

”میرے جیسے بندے لئی نوکری دے نال نال ہفتہ وار پنجابی ”چانن“ دا ویلے سر چھاپنا کے امتحان توں گھٹ نہیں۔ ایس لئی تہاہی ”مہکاں“ ول توجہ دینا میرے لئی اوکھا ہو گیا۔ جدوں ایہہ بھار میرے وسوں باہر ہو گیا تاں میں گھبار کے ڈاکٹر اکبر علی غازی ہوراں نوں واج ماری۔ جنہاں میری واج دا جواب دیندیاں، موڈھے نال موڈھا جوڑن دا وعدہ کیتا تے ایس شمارے توں اوہ تہاہی مہکاں دے ایڈیٹر دی ذمے داری وی سنبھال لئی تیار ہو گئے نیں۔“ (۹)

”پکی روٹی نمبر“ دا مقصد پنجابی زبان دی مڈھلی فقہی کتاب پکی روٹی (نثر) نوں کسے اک تھان تے سانجھنا اے۔ ایس خاص شمارے وچ ”پکی روٹی“ ورگی کتاب دی اہمیت نوں ثابت کرن لئی ۷۰ تحقیقی لیکھ چھاپے گئے نیں۔ ایس شمارے وچ کوئی شاعری یا ہور کوئی پنجابی کھیتر شامل نہیں کیتا گیا۔

مضمون نگاراں وچ ڈاکٹر شہباز ملک، ڈاکٹر اکبر علی غازی، ڈاکٹر واصف لطیف، عاشق علی فیصل تے ڈاکٹر احسان اللہ طاہر شامل نیں۔ ڈاکٹر شہباز ملک دے اکبر علی غازی دے دو دوجہ کہ باقیوں دا کلا کلا مضمون چھاپے چڑھیا۔ پکی روٹی رسالے بارے مڈھلی معلومات انج دتی گئی اے:

”پکی روٹی“ فقہی ادب دا بہترین نمونہ اے۔ ایہہ رسالہ اٹھارہویں صدی عیسوی دے آخری ادھ وچ لکھیا گیا۔ پنجابی نثر دا ایہہ رسالہ اونہاں سدھے سدھے تے ان پڑھ لوکاں لئی آسان الفاظ وچ لکھیا گیا سی جیڑھے آپے فقہ دیاں عربی، فارسی کتاباں نہیں پڑھ سکدے سن۔ ایہہ رسالہ کڑیاں، منڈیاں تے بالغاں لئی مرتب کیتا گیا سی جیڑھے وچ فقہ دے بنیادی مسائل نوں آسان انداز نال مادری زبان پنجابی وچ سمجھان دا چارہ کیتا گیا اے۔“ (۱۰)

ایس ورھے دی پہلی سماہی لئی تمناہی مہکاں انٹرنیشنل رسالے نے اک ہور خاص نمبر ”مواعظ نوشہ گنج بخش نمبر“ کڈھیا اے۔ ۶۴ صفحے دے ایس شمارے وچ ایہدے سرپرست اعلیٰ پیر احسان الحق ادریس ہوری نیں۔ ایہد اہل ۱۵۰ روپے پاکستانی اے۔ ایس شمارے وچ حضرت نوشہ گنج بخش دے حوالے نال ڈاکٹر اکبر علی غازی، ڈاکٹر واصف لطیف تے ڈاکٹر احسان اللہ طاہر سمیت ایم۔ فل اُردو (گورنمنٹ کالج یونیورسٹی برائے خواتین، لاہور) دی گولڈ میڈلسٹ واسفہ مقدس دے اُردو انگریزی لیکھ وی شامل نیں۔ تمناہی مہکاں انٹرنیشنل رسالے وچ پہلی وار ۲۰ سالوں مگروں ۲۰۲۵ء وچ انگریزی لیکھ چھپیا اے۔ واسفہ مقدس حضرت نوشہ گنج بخش دے تیجے واعظ دا انگریزی ترجمہ کر دیاں لکھدی اے کہ:

"Those who are trapped in illusions, lost in confusion and wondering aimlessly according to their own limited understanding are bound by what was decreed for them long ago. They have abandoned goodness, fallen into the grip of great misunderstanding, and become victims of major delusions." (11)

تمناہی مہکاں انٹرنیشنل رسالے دا، ہن تیکر آخری خاص نمبر ”بوہل نماز نمبر“ اے۔ ایہ خاص نمبر جولائی توں ستمبر ۲۰۲۵ء والے شمارے لئی چھپیا۔ ایہدے وچ ۷۰ نثری مضمون بوہل نماز ورگے، فقہی رسالے دی دینی، علمی تے معاشرتی اہمیت نوں چار چن لارھے نیں جد کہ بوہل نماز دا اُردو ترجمہ واسفہ مقدس دا لکھیا ہویا اے۔ اخیر تے بوہل نماز رسالے دا اصل متن وی صفحہ نمبر ۸۰ توں ۹۳ تیکر سکین کر کے چھاپیا گیا اے۔ ”رسالہ بوہل نماز“ دے مصنف بارے ڈاکٹر افتخار احمد سلہری لکھدے نیں:

”رسالہ ”بوہل نماز“ حافظ برخوردار رانجھا ہوراں دی لکھت اے۔ برخوردار ذات دے رانجھتے قرآن پاک دے حافظ ہون پاروں حافظ برخوردار رانجھا اکھواندے سن۔ رسالہ ”بوہل نماز“ وچ اونہاں نے اونہاں طریقیاں دی تفصیل بیان کیتی اے جیڑھی سانوں قرآن پاک تے حضرت محمد ﷺ دیاں حدیثاں وچ ملدی اے۔“ (۱۲)

پاکستانی پنجابی صحافت وچ تہاہی مہکان انٹرنیشنل ورگے رسالے نے ۲۰ سال اپنا سیر پایا اے۔ ایہناں ۲۰ سالوں وچ ۱۸ خاص نمبر چھاپ کے ایس رسالے اپنے صحافتی کم دے معیار تے مقدار دوہاں نوں ثابت کیتا اے۔ ایس رسالے دی وجہ توں پنجابی زبان، ادب تے صحافت نوں نملے لیکھ نصیب ہوئے نیں۔ تہاہی مہکان انٹرنیشنل دا ایہہ صحافتی پندھ اج وی جاری اے۔

حوالے

- (۱) مشتاق احمد کاٹھیا، ”دوگلاں“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، اپریل۔ جون ۲۰۰۵ء)، ۰۳۔
- (۲) ڈاکٹر رزاق شاہد، ”آہ۔۔۔ عوامی شاعر بابا طالب جتوئی۔۔۔“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری۔ ستمبر ۲۰۲۰ء)، ۵۔
- (۳) اکمل شہزاد گھمن، ”عباس نجی توں مرحوم کہن نوں دل نہیں مندا“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جولائی۔ دسمبر ۲۰۱۲ء)، ۸۔
- (۴) مشتاق عادل، ویلے دا حبیب جالب ”خوشی محمد نثار“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری۔ جون ۲۰۱۳ء)، ۹۔
- (۵) خضر حیات محسن، ”ایتھے ہر کوئی درد مسافر ہے“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری۔ مارچ ۲۰۱۵ء)، ۱۳۔
- (۶) محمد طاہر نعیم، ”راوی داراٹھ“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، اپریل۔ جون ۲۰۱۶ء)، ۹، ۱۰۔
- (۷) صغیر تبسم، ”اک ہور ستار اڈب گیا“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، اپریل۔ ستمبر ۲۰۱۸ء)، ۷۔
- (۸) نزہت عباس، ”ڈاکٹر، ”ماں بولی داماں۔۔۔“، قسور بٹ جی، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری۔ جون ۲۰۲۳ء)، ۱۳۔
- (۹) مشتاق عادل، ”ڈاکٹر، ”دوگلاں“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری ۲۰۲۳ء توں دسمبر ۲۰۲۴ء)، ۳۔
- (۱۰) واصف لطیف، ”ڈاکٹر، ”پکی روٹی“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری ۲۰۲۳ء توں دسمبر ۲۰۲۴ء)، ۲۰۔
- (۱۱) واسفہ مقدس، ”Mawaiz e Nosha Ganj Baksh Qadri“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جنوری۔ مارچ ۲۰۲۵ء)، ۵۷۔
- (۱۲) ڈاکٹر افتخار احمد سلہری، ”رسالہ بوبل نماز بارے کجھ اثرات“، تماہی مہکان انٹرنیشنل، (ساہیوال، جولائی تا دسمبر ۲۰۲۵ء)، ۲۹۔

References

- (1) Mushtaq Ahmad Kathia, "Do Gallan", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, April-June 2005), p.03.
- (2) Dr. Razzaq Shahid, "Aah... Awami Shaer Baba Talib Jatoi....", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan-Sep 2020), p.5
- (3) Akmal Shehzad Ghuman, "Abbas Najmi Nou Marhoom Kehn Nou Dil Nahi Manda", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, July-Dec 2012), p8
- (4) Mushtaq Aadil, "Wailai Da Habib Jalib 'Khushi Muhammad Nisar", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan-June 2014), p.9
- (5) Khizar Hayat Mohsin, "Ethe Har Koi Dard Musafir Hai", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan-March 2015), p.13
- (6) Muhammad Tahir Naem, "Ravi Da Raath", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, April-June 2016), pp.9,10.

- (7) Sagheer Tabbasum, "Ik Hor Sitara Dub Gya", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, April-Sep 2018), p.7
- (8) Nuzhat Abbas, Dr., "Maa Boli Da Maan... Qaswar Butt Jee", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan-June 2023), p.14
- (9) Mushtaq Aadil, Dr., "Do Gallan", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan 2023 to Dec 2024), p.03
- (10) Wasif Latif, Dr., "Pakki Roti", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan 2023 to Dec 2024), p.20
- (11) Wasifa Muqaddas, "Mawaiz e Nosha Ganj Baksh Qadri", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, Jan-March 2025), p.57
- (12) Dr. Iftikhar Ahmad Sulehri, "Risala Bohl Nawaz Barai Kuj Asraat", *Temahi Mehkan International*, (Sahiwal, July-Dec 2025), p.29

